

FELSZÍNI VIZEK: VÍZFOLYÁSOK, TAVAK

1. Vízyűjtő terület és vízhálózat

A csapadékból származó víz eljutása a vízfolyásba a következőktől függ:

- párolgás
- domborzat
- kőzetminőség
- növényzettel való borítottság

Vízyűjtő terület: a földfelszín azon része, ahonnan egy adott vízfolyás a vizét összegyűjti.

Vízválasztó: A vízyűjtő területeket egymástól elkülönítő, többnyire a legmagasabb pontokat összekötő vonal.

Vízhálózat: főfolyó + mellékfolyók

A folyók a vizüket a tengerekbe, óceánokba vezetik. Vagy nem.

Belső lefolyású területek: Azok a területek, ahonnan a folyók vize nem jut el a tengerekbe, óceánokba.

2. Vízállás – vízhozam – vízjárás

Vízállás = a folyó (vagy tó) vízszintmagassága, melyet a vízmércéről olvasunk le. [cm]

Vízmérce a mártélyi Holt-Tiszánál

Kisvíz – középvíz – nagyvíz – árvíz

A vízmércék nem a vízmélységet mérik! Nincsenek azonos tengerszint feletti magasságban! Negatív értéket is mutathatnak!

Mederteltség = az adott szelvényben eddig észlelt legkisebb és legnagyobb vízálláshoz viszonyított érték. [%]

Vízhozam = a meder adott keresztmetszetén egységnyi idő alatt átfolyt vízmennyiség. [m³/s]

Vízjárás = a vízhozam általában egy évre kivetített átlagos, szabályos ingadozása.

A vízjárás lehet egyenletes (pl. Temze), ingadozó (pl. Duna), erősen ingadozó (pl. Ebro).

3. Hordalékot szállító folyók

A folyók hordalékszállítása:

1. oldott állapotban
2. lebegtetve
3. ugráltatva
4. görgetve

A hordalékszállítás a folyó sebességétől és vízhozamától függ.

A folyók nagyságát három kategóriában értékelhetjük:

1. hossza
2. vízgyűjtő terület nagysága
3. torkolati közepes vízhozam

Jövevényfolyó: bőséges csapadékú területen eredő folyók, melyek útjuk során olyan területre folynak, ahol nem születnének meg, s jelentős vízvesztéséget szenvednek el (pl. a Nílus végigküzdi magát a Szaharán).

4. A tavak

Tó = minden oldalról zárt mélyedést kitöltő, nyílt vízfelületű állóvíz.

Medencéjük keletkezése:

1. kimélyülés
2. elgátolás
3. mesterséges

A tavak típusait lásd külön dokumentumban!

5. A tavak pusztulása

Geológiai távlatban nézve: **átmeneti képződmények.**

1. A folyók **hordalékukkal** feltöltik. (pl. Boden-tó, Gyilkos-tó)
2. Eutrofizáció (túltápláltság): a növényi tápanyagok feldúsulása miatt a **szerves anyagok** elburjánoznak.

A feltöltődés lépcsőfokai:

1. **fertő:** az elsőkélyesedő vízben az egész tófenéken megtelepedik a növényzet
2. **mocsár:** a növényzet a nyílt vízfelülethez képest túlsúlyra jut
3. **láp:** alig marad nyílt vízfelület